

Regeringen
Utbildningsdepartementet

Utvärderingsavdelningen
Lars Geschwind
YTTRANDE
2003-12-16
Reg.nr 641-1088-03

Yttrande angående Örebro Teologiska Högskolas ansökan om rätt att utfärda teologie kandidatexamen 140 poäng

(Remiss 2003-02-24, dnr U2003/501,588/UH)

Högskoleverket föreslår att ansökan från Örebro Teologiska Högskola om rätt att utfärda teologie kandidatexamen 140 poäng beviljas.

Ansökan

Örebro Teologiska Högskola har ansökt hos regeringen om rätt att utfärda teologie kandidatexamen 140 poäng. Högskoleverket har anmodats avge yttrande i ärendet.

För granskningen av ansökan har Högskoleverket anlitat två sakkunniga, professor Anders Bäckström, Uppsala universitet (ordförande) och rektor Lars Haikola, Blekinge tekniska högskola.

Projektansvarig på Högskoleverket har varit utredare Lars Geschwind.

Bedömningarna har gjorts utifrån Högskoleverkets kvalitetskriterier, vilka grundar sig på högskolelag och högskoleförordning.

De sakkunniga har granskat ansökan, inhämtat ytterligare underlag samt besökt Örebro Teologiska Högskola. Vid platsbesöket har samtal förts med ledningen samt med lärare och studenter. Då besöktes också biblioteket och lokaler i övrigt.

De sakkunniga har avlämnat sitt yttrande till Högskoleverket 2003-12-15. Yttrandet bifogas.

Bedömning

De sakkunniga föreslår att Örebro Teologiska Högskola ges rätt att utfärda teologie kandidatexamen 140 poäng. De sakkunniga anser att den utveckling som skett hos utbildningsanordnaren det senaste decenniet har varit god. Det finns idag en medvetenhet i det högskolemässiga tänkandet där den vetenskapliga anknytningen balanserar de yrkesförberedande inslagen. Det finns vidare en tillräcklig bredd och ett tillräckligt djup i utbildningen. Även lärarkompetensen är tillfredställande, utifrån de krav som kan ställas för utbildningar på teologie kandidatnivå 140 poäng. Slutligen har de sakkunniga noterat att det finns ett gott samarbete med Örebro universitet, vilket borgar för att den kritiska och kreativa miljön kan fortsätta att utvecklas.

HÖGSKOLEVERKET

YTTRANDE

2003-12-16

Reg.nr 641-1088-03

Sid 2

I övrigt hänvisas till de sakkunnigas yttrande.

Beslut

Högskoleverket instämmer i de sakkunnigas yttrande och föreslår att Örebro Teologiska Högskolas ansökan om rätt att utfärda teologie kandidatexamen 140 poäng beviljas.

Detta beslut har fattats av universitetskansler Sigbrit Franke efter föredragning av utredare Lars Geschwind i närvaro av kanslichef Lennart Ståhle och avdelningschef Ragnhild Nitzler.

Sigbrit Franke

Lars Geschwind

Kopia:

Örebro Teologiska Högskola

De sakkunniga

Missiv

Till

Högskoleverket

Universitetskansler Sigbrit Franke

Örebro Teologiska Högskola har hos regeringen ansökt om rätt att utfärda teologie kandidatexamen 140 poäng. Högskoleverket har anmodats att avge yttrande angående ansökan (Reg.nr 641-1088-03).

För bedömningen har Högskoleverket anlitat professor Anders Bäckström, Uppsala universitet (ordförande) samt rektor Lars Haikola, Blekinge tekniska högskola. Högskoleverkets projektansvarige har utredare Lars Geschwind varit.

De sakkunniga har tagit del av utbildningsanordnarens ansökan och kompletterande material. Därtill har ett platsbesök genomförts vid Örebro Teologiska Högskola.

Bedömningen har gjorts utifrån Högskoleverkets kvalitetskriterier som grundar sig på högskolelag och högskoleförordning.

Bedömargruppen föreslår att Högskoleverket tillstyrker ansökan från Örebro Teologiska Högskola om rätt att utfärda teologie kandidatexamen 140 poäng.

Uppsala den 15/12 2003

För de sakkunniga

Anders Bäckström

ordförande

Prövning av ansökan om att utfärda teologie kandidatexamen 140 poäng vid Örebro Teologiska Högskola

Inledning

Utgångspunkt för bedömningen är Högskoleverkets kvalitetskriterier, som grundar sig på högskolelag och högskoleförordning. I högskolelagen slås fast att all högskoleutbildning skall vila på vetenskaplig eller konstnärlig grund samt på beprövad erfarenhet. Vidare betonas betydelsen av ett nära samband mellan forskning och utbildning. I högskolelagen framhålls även att utbildningen skall ge studenterna förmåga att göra självständiga och kritiska bedömningar, förmåga att självständigt urskilja, formulera och lösa problem, samt beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Inom det område som utbildningen avser skall studenterna, utöver kunskaper och färdigheter, utveckla förmåga att följa kunskapsutvecklingen, söka och värdera kunskap på vetenskaplig nivå, samt utbyta kunskaper med personer utan specialkunskaper på området.

Om teologie kandidatexamen

Teologie kandidatexamen uppnås efter fullgjorda kursfordringar om sammanlagt 140 poäng alternativt 160 poäng. Det sistnämnda alternativet är avsett för blivande präster.

Mål, utöver de allmänna målen i 1 kap. 9 § högskolelagen

För att erhålla teologie kandidatexamen skall studenten ha

- förvärvat kunskapsmässiga förutsättningar inom det religionsvetenskapliga området som förberedelse för yrkesverksamhet inom trossamfunden eller i samhället i övrigt,
- tillägnat sig kunskaper i den omfattning som fordras för att kunna förstå och analysera religioners och livsåskådningars innehåll, funktion som gemenskapsbildning, betydelse för enskilda och roll i samhället,
- förvärvat kännedom om sådana samhälls- och familjeförhållanden som påverkar kvinnors och mäns livsbetingelser,
- förvärvat kunskaper om hur fysiskt och psykiskt våld påverkar kvinnor och män.

Härutöver gäller de mål respektive högskola bestämmer.

Av de statliga högskolorna ges teologie kandidatexamen om 160 poäng vid Göteborgs universitet, Lunds universitet, Uppsala universitet samt teologie kandidatexamen om 140 poäng vid Linköpings universitet och Umeå universitet. Genom högskolereformen Fria universitet och högskolor, Ds 1992:1, öppnades möjligheten även för fria utbildningsanordnare att ansöka om rätt att utfärda olika högskoleexamina. Detta var bakgrunden till att de frikyrkliga seminarierna i Sverige ansökte om examensrätt och om statsbidrag för verksamheten hos regeringen. Efter att universitetskanslerns granskningsgrupp bedömt förhållandena

vid de olika institutionerna lämnades följande förslag: Teologiska Högskolan i Stockholm ansågs uppfylla kraven för att utfärda högskoleexamen om 80 poäng. Johannelunds Teologiska Institut (numera Johannelunds teologiska högskola) och Örebro Missionsskola ansågs uppfylla fordringarna för högskoleexamen först när bekännelse- och konfessionskravet för lärare och studenter hade tagits bort. Samtliga dessa seminarier fick också examensrätt. Övriga ansökningar, från Nordiska Teologiska Seminariet, Överås i Göteborg, Kortebo Missionskola i Jönköping och Götabor Missionskola i Kumla avstyrktes.

Av de enskilda utbildningsanordnarna har Teologiska Högskolan i Stockholm, sedan 1996, rätt att utfärda teologie kandidatexamen om 140 poäng.

Generell beskrivning av utbildningsanordnaren

Örebro Missionsskola (ÖMS) är en enskild utbildningsanordnare som i huvudsak bedriver utbildning i teologi/religionsvetenskap. Skolan grundades år 1908 som en treårig pastors- och missionärsutbildning. Den del av ÖMS som är högskola är benämnd Örebro Teologiska Högskola (ÖTH), tidigare Teologiska seminariet. Huvudman är trossamfundet Evangeliska Frikyrkan (tidigare Nybygget – kristen samverkan) med Närke som geografiskt centrum.

Vid ÖMS finns, förutom högskolan, även Örebro fritidsledarutbildning, Bibelinstitutet, Missionsinstitutet, Forum för Tro och Samhälle samt Forum för Ledarskap. Dessutom har Skandinavisk Akademi för Ledarskap och Teologi (SALT) två grupper lokaliserade till ÖMS.

Vid ÖTH ges i dagsläget en teologisk grundkurs om 40 poäng, ett teologiskt program om 80 poäng samt en fyraårig teologisk yrkesutbildning om 160 poäng. Utbildningarna förbereder för olika tjänster inom kyrka och samhälle. Den teologiska grundkursen 40 poäng ges även som distanskurs. I samverkan med Örebro universitet ges lärarutbildning i religionskunskap, i kurser upp till 40 poäng. Förutom ovanstående program ges även fristående kurser.

Bedömningskriterier

I samarbete med universitet och högskolor har Högskoleverket tolkat högskolelag och högskoleförordning, och utifrån dem formulerat kvalitetskriterier som rör olika aspekter av högskoleutbildning. Nedan redogörs för bedömningen av dessa kriterier. Kriterierna har kompletterats med de tidigare examensrättsprövningar av teologiska utbildningar som genomförts av Kanslersämbetet och Högskoleverket. I dem förs mer ingående principiella resonemang om teologie kandidatexamen.¹

Utbildningens mål, innehåll och organisation

Utbildningar vid universitet och högskolor skall följa den aktuella kunskapsutvecklingen. Detta gäller också utbildningar som leder till yrkesexamina.

¹ De frikyrkliga seminarierna som högskolor – en utredning, Kanslersämbetets rapport 1993:1; Examensrättsprövning. Teologisk utbildning vid frikyrkliga seminarier och vid Umeå universitet, Högskoleverkets rapportserie 1996:15 R; Examensrättsprövning. Uppföljning av teologisk utbildning, Högskoleverkets rapportserie 1996:18: R.

Avgörande för att nå yrkesrelevans i en utbildning som leder till yrkesexamen är som regel hur teoretisk och praktisk/tillämpad kunskap integreras. Vid teologiska utbildningar kan behovet av yrkesrelevans behöva preciseras i relation till den konfessionella tillämpningen.

Huvudmannens (trossamfundet Evangeliska Frikyrkan) krav är, förutom de allmänna målen för statliga högskolor, yrkesförberedelse och samtidsrelevans. I studiehandboken formuleras skolans uppgift och mål på följande sätt:

- ”att i en ekumenisk miljö utbilda och förbereda pastorer, missionsarbetare, fritidsledare, diakonalt verksamma och lärare för tjänst i kyrka, mission, skola och samhälle samt utgöra ett centrum för teologisk undervisning, reflektion och forskning,
- att genom korta och längre kurser erbjuda allmän utbildning inom teologi- och livsåskådning samt fortbildning som relaterar till skolans kunskapsområden och profil,
- att i utbildningen utgå från en helhetssyn där kvinnor och män tillsammans söker personlig och andlig mognad, fördjupade kunskaper och erfarenheter i relation till de olika avnämarnas behov,
- att i ett kontinuerligt samspel mellan kritiskt och konstruktivt akademiskt arbete och en evangelikal teologisk profil sträva efter kvalitetsutveckling och internationalisering.”

I den av Höskoleverket infortrade utbildningsplanen för teologie kandidatexamen formuleras följande mål:

”Utbildningen förbereder främst för ledartjänst i kyrka/församling och andra organisationer nationellt och internationellt. Utbildningen vänder sig även till andra som med teologisk kompetens vill arbeta i olika yrken och uppgifter i kyrka/församling och samhälle.”

Bedömargruppen ser i denna målformulering ett tydliggörande av högskolemässigheten. Vi noterar med tillfredsställelse den skillnad som föreligger gentemot de tidigare målformuleringarna.

ÖTHs sex ämnesområden innehåller följande delämnen: Exegetisk teologi rymmer studier i Gamla och Nya testamentets exegetik, samt hebreiska och grekiska. Historisk teologi utgörs av kristendomens och teologins historia samt studier i idéhistoria. Systematisk teologi innehåller dogmatik, etik och religionsfilosofi. Församlingsteologi innefattar ecklesiologi, samfundskunskap, evangelisation, pastoralteologi, homiletik, liturgik, diakoni, själavård samt pastoralteologisk yrkespraktik. Till detta område räknas också hjälpvetenskaperna religionspsykologi och religionspedagogik. Missionskunskap omfattar missiologi, missionshistoria, aktuella missionsstudier, kulturförståelse och religionsmöten. Religionskunskap utgörs av religionshistoria, religionssociologi samt religion och kultur.

Varje läsår är uppbyggt av åtta ämnesblock som vardera omfattar 5 poäng. Kurserna vid ÖTH innebär vanligtvis undervisning på dagtid, men det finns även kvällskurser.

Lärarstudenter och övriga studenter läser inte samma kurser. Vid platsbesöket framhölls att skillnaderna i förkunskaper gör att samläsning försvåras. Detta är tydligast när det gäller exegetik. Ett annat skäl anges vara avnämningarbehoven. ÖTH önskar ge lärarkandidaterna en fortlöpande didaktisk reflektion, kopplad till de olika delkurserna.

Bedömargruppen menar, att strävan ändock bör vara att sammanföra de olika studentgrupperna. Den större bredden i studentgruppen, med flera olika perspektiv, skulle troligen innebära bättre förutsättningar för kritiska diskussioner.

Lärarkompetens och kompetensutveckling

Hög kvalitet i utbildningen förutsätter att den bärs upp av lärare som har vetenskaplig skolning inom ämnet/ämnesområdet och god pedagogisk förmåga.

ÖTH har sammanlagt 17 fast anställda lärare, samt ett antal timlärare. Av de fast anställda, inklusive rektor, har åtta doktorsexamen.

Ämnesindelningen inom teologi och religionsvetenskap kan ske på olika sätt. Internationellt finns flera olika varianter. ÖTH använder en klassificering som inte överensstämmer med de svenska teologiska fakulteternas. De forskarutbildade lärarna är i heltidsekvivalenter fördelade i dessa ämnesområden, enligt ÖTHs klassificering:

Exegetisk teologi: 3,0

Systematisk och historisk teologi: 2,0

Församlingsteologi: 1,2

Religions- och missionskunskap: 1,5

I utredningen *De frikyrkliga seminarierna som högskolor – en prövning*, slås fast att det, på teologie kandidatnivå (140 poäng), krävs en fast anställd disputerad lärare per ämnesområde, på minst 50 procent av heltid. Fördelningen av ÖTHs lärare efter dessa fem ämnesområden ser ut som följer:

Historisk teologi: 1,0

Exegetisk teologi: 3,0

Systematisk teologi: 2,2

Religionsbeteendevetenskap: 1,0

Religionshistoria: 0,5

Kompetensen bland lärarna vid ÖTH är därmed tillfredställande. God kompetens finns inom ämnesområdena exegetisk och systematisk teologi, där flera disputerade lärare är verksamma. Detta är ÖTHs styrka och akademiska profil. Svagare kompetens finns inom ämnesområdena religionshistoria och

religionsbeteendevetenskap. Bedömargruppen finner dock att den nuvarande ämnesföreträdaren (fil. dr i freds- och konfliktkunskap, psykolog) uppfyller kraven för ämnesområdet religionsbeteendevetenskap.

Bedömargruppen anser att kompetensen i religionshistoria är ett nödvändigt villkor, i likhet med tidigare granskare.² För att bedriva utbildning på teologie kandidatnivå (140 poäng) krävs en fast anställd disputerad lärare i ämnet. Att ÖTH nu har anställt en disputerad lärare inom ämnesområdet på 50 procent är således nödvändigt.

Studenterna är nöjda med lärarnas kompetens, såväl ämneskunskap som pedagogisk skicklighet. Högskolans lärare skall emellertid också ha förutsättningar att upprätthålla och vidareutveckla sin vetenskapliga och pedagogiska kompetens. I anställningsvillkoren för lärare vid ÖTH stadgas att 25 procent skall avsättas för ämnesfördjupning och forskning. Därtill får två personer per år ytterligare 20 procents nedsättning i undervisningsskyldigheten enligt ett rullande schema. Dessa villkor är lika för disputerade och odisputerade lärare. Vid platsbesöket vittnade lärarna om att det i realiteten är svårt att få tid till forskning och kompetensutveckling. De lärare som får externa forskningsanslag har dock rätt till nedsättning i undervisningsskyldigheten.

Enligt ÖTHs plan för utveckling av forskningsverksamheten uppmuntras lärare att delta i forskarnätverk. ÖTH samarbetar med andra forskningsinstitutioner. Det har också inrättats ett högre seminarium där texter diskuteras och externa föreläsare uppträder. På längre sikt strävar ÖTH efter att bygga upp en egen forskningsorganisation.

Vi anser att det är nödvändigt att lärare får möjlighet att upprätthålla kontakten med pågående forskning. Det är därför viktigt att även fortsättningsvis söka medel från externa forskningsfinansiärer. Fortsatt strategisk satsning på forskning är nödvändig om några av de befordringsmål som formulerats i ansökan, skall anses vara realistiska.

Ämnesdjup och ämnesbredd

Till villkoren för examensrätten hör att fördjupningsnivåerna inom huvudämnet skall kunna identifieras. Kravet på fördjupning bör kompletteras med krav på en viss ämnesbredd i högskolan.

Sedan år 2002 är kurserna vid ÖTH nivåbestämda till AB-, C eller D-nivå. Det finns sju olika typer av kurser: baskurser (AB-nivå), fördjupningskurser (C- och D-nivå), valfria fördjupningsseminarier (C- och D-nivå), läskurser (oftast C-nivå), fältkurser (C-nivå), yrkeskurser (C-nivå), uppsatskurser (C- och D-nivå). Det första året består av baskurser. Under det andra året sker val av profil.

Dessa 140 poäng utgör grunden för teologie kandidatexamen:

² Senast i Högskoleverkets nationella utvärdering av teologi/religionsvetenskap, Högskoleverkets rapportserie 2002:4 R, s. 76.

Teologisk grundkurs AB-nivå, 1-40 poäng

Teologisk påbyggnadskurs C-nivå, 41-80 poäng

Teologisk fördjupning C- och D-nivå, 81-140 poäng

I den fyraåriga utbildningen tillkommer fördjupning för pastoral yrkestjänst, 141-160 poäng.

Övergångsmöjligheter till forskarutbildning

Ett viktigt mått på grundutbildningens högskolemässighet och vetenskapliga nivå är möjligheterna att fortsätta sina studier på en forskarutbildning. Under det senaste decenniet har drygt tio studenter gått vidare till forskarutbildning från det fyraåriga programmet vid ÖTH. Detta har framför allt gällt exegetik, som utgör högskolans starkaste vetenskapliga område. Varje fall av övergång till forskarutbildning har prövats individuellt och medfört varierande grad av komplettering för studenten i fråga.

Vi anser att utbildningen ger en god grund för forskarutbildning när det gäller exegetisk och systematisk teologi. Ett av ÖTHs ämnesområden, församlingsteologi, motsvaras för närvarande inte av forskarutbildningsämnen vid universiteten, vilket kan försvåra övergången. Vi anser dock inte att detta är något oöverstigligt problem. Relationen mellan högskolans grundutbildning och universitetens forskarutbildning bör också leda till vidareutveckling inom de traditionella svenska teologiska ämnesområdena. Vid platsbesöket framgick att flera av studenterna tänkte sig en karriär som högskolelärare. Det faktum att forskarutbildning framstår som ett realistiskt alternativ förstärker intrycket att utbildningen är forskarförberedande och en grund för fördjupade studier.

Kvalitetsarbete och utvärdering

Enligt högskoleförordningen (1 kap. 14 §) skall högskolan ge de studenter som deltar i, eller har avslutat, en kurs möjlighet att framföra sina erfarenheter av och synpunkter på kursen genom en kursvärdering som anordnas av högskolan. Resultatet från dessa utvärderingar skall sammanställas och återrapporteras till studenterna samt hållas tillgängliga.

Kursvärderingar görs regelbundet vid ÖTH, i såväl skriftlig som muntlig form. Varje år gör studentkåren en undersökning av studenternas studievillkor. En gång per termin hålls Linjeforum, då utbildningens innehåll och inriktning diskuteras.

Bedömargruppen anser att det finns ett väl fungerande system för kvalitetsarbete och utvärdering vid ÖTH. En ständig dialog förs mellan studenterna och lärarna. Studenterna menade att den småskaliga miljön ger goda möjligheter att påverka utbildningen. Det finns en lyhördhet hos rektor och lärare, som i sin tur innebär en beredskap att förändra.

God kvalitet i högre utbildning präglas också av jämställdhet och mångfald. Jämställdhet mellan kvinnor och män skall alltid iakttas och främjas i högskolornas verksamhet (högskolelagen 1 kap. 5 §).

Det råder en sned könsfördelning bland lärarna på ÖTH. Av de fast anställda lärarna är tre kvinnor. ÖTH arbetar dock aktivt på att utjämna könsfördelningen, på alla nivåer. Vid de senaste lärarekryteringarna har frågan varit prioriterad, men likväl utan framgång. Lärarkåren är i nuläget en relativt homogen grupp – män i femtioårsåldern med praktisk yrkeserfarenhet från området.

Bedömargruppen instämmer således i den kritik som framförts i tidigare granskningar beträffande könsfördelningen bland lärarna vid ÖTH. Det är synnerligen angeläget att prioritera kvinnor vid de närmaste rekryteringarna.

Studentmedverkan

Enligt högskolelagen (1 kap. 4 a §) skall studenter ha rätt att utöva inflytande över utbildningen vid högskolorna. Högskolorna skall verka för att studenterna tar en aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen. Studenterna har rätt att medverka i högskolans beslutande och beredande organ, till exempel styrelse samt fakultetsnämnd eller motsvarande.

ÖTH erbjuder en liten och familjär miljö, vilket framhålls av både studenter och lärare som positivt. För studenterna fungerar "klassen" som basgrupp. Ur "klassen" väljs representanter till studentkåren. Kåren är representerad i skolstyrelsen och utgör remiss- och förslagsinstans för skolans utvecklingsarbete. Studentkåren för också löpande samtal med utbildningsledare och rektor.

I slutet av den fyraåriga utbildningen ägnar studenter och lärare två dagar åt en genomgång och utvärdering av hela studietiden. Något år efter utbildningens slut inbjuds studenterna till en uppföljningsträff för att delge varandra yrkeserfarenheter och för att utvärdera utbildningens yrkesrelevans.

Sammantaget anser bedömargruppen att studentmedverkan fungerar väl vid ÖTH. Det gäller såväl den formella representationen som de informella påverkansmöjligheterna.

Internationellt perspektiv

Ett internationellt perspektiv tar sig bland annat uttryck i utbyte av lärare och studenter med andra länder. Det internationella perspektivet skall också återspelas i kurslitteratur och kursinnehåll.

Det internationella perspektivet är väl tillgodosett vid ÖTH. Huvudmannen bedriver sedan mer än hundra år internationellt missions- och biståndsarbete. Det innebär att studenter och lärare ofta har internationell erfarenhet.

ÖTH får årligen en bidragsram från SIDA via Svenska Missionsrådet på 100 000 kronor, vilket möjliggör för ett antal studenter att göra fältstudieprojekt i andra länder. Det förekommer också regelbunden medverkan av internationella gästföreläsare, exempelvis vid Ongmandagarna då föreläsare från Kanada, USA och Peru framträder. Sedan år 2002 finns avtal om studentutbyte med fem utbildningsanordnare, varav tre i England en i Tjeckien och en i USA.

De sakkunniga anser att det internationella perspektivet på många sätt är väl uppfyllt i utbildningen. Det har dock en inomkyrklig profil. I framtiden bör

ÖTH sträva efter att utöka utbytet med lärosäten som inte ingår i en konfessionell tradition.

Bibliotek och informationsförsörjning

En god utbildningsmiljö erbjuder tillgång till vetenskaplig litteratur av skilda slag inom högskolans ämnesområden. ÖTH har ett eget bibliotek som omfattar drygt 34000 volymer. Det finns ett hundratal tidskrifter inom ämnesområdet religionsvetenskap. I de egna lokalerna ligger också "Läsaren", ett väckelsehistoriskt bibliotek som är under uppbyggnad.

Bibliotekets utlåning är datoriserad och det finns tillgång till databaser och elektroniska tidskrifter på CD-rom och via internet. För närvarande finns det elva datorarbetsplatser med internet-uppkoppling och sju datorarbetsplatser totalt. Sammanlagt finns det 25-30 läsplatser.

Studenter och lärare vid ÖTH har även tillgång till Örebro universitetsbibliotek, vilket ger större möjligheter till bredd och fördjupning.

Bedömargruppens uppfattning är att studenter och lärare har tillgång till både djup och bredd i litteraturen. Det specialiserade biblioteket vid ÖTH kompletteras av det mer omfattande, närliggande, Örebro universitetsbibliotek.

Lokaler och utrustning

En god infrastruktur som ger möjligheter till flexibelt lärande är viktig för en fungerande högskola. ÖTHs verksamhet inryms i en byggnad på sammanlagt 2500 kvadratmeter. Byggnaden färdigställdes 1983 och rymmer tjänsterum, undervisningslokaler, studierum, och studieplatser av varierande storlek. Där finns även bibliotek, cafeteria, och en kyrksal som fungerar som hörsal.

Vårt intryck är att lokaler och utrustning fungerar tillfredställande.

Behörighet och antagning

För studier vid ÖTHs program gäller samma behörighetsregler som vid teologisk institution vid universiteten: grundläggande behörighet och standardbehörighet B1.

De studenter som idag läser vid ÖTH visar upp en stor ekumenisk mångfald. Majoriteten är dock knuten till frikyrkliga samfund. Det ställs inte något konfessionellt krav på studenterna.

Ekonomi och styrelse

Huvudman för ÖTH är Evangeliska frikyrkan. Rektor är adjungerad i Evangeliska frikyrkans huvudstyrelse och föredragande i ärenden som rör ÖTH/ÖMS. ÖTHs styrelse tillsätts av huvudmannen. Skolstyrelsen fastställer läroplaner och beslutar i anställningsfrågor samt i frågor av verksamhets- och policykaraktär. Arbetet leds av en ordförande som utses av huvudmannen. Rektor är föredragande. Lärarkollegiet och studentkåren har varsin representant i styrelsen.

Rektor representerar skolan internt och externt. Rektor och studierektor ansvarar för personal, budgetberedning/-uppföljning och verksamhetsutveckling/-uppföljning.

Lärarkollegiet beslutar bland annat i ärenden som rör kursinnehåll och formerna för undervisningen. Arbetet leds av utbildningsledaren.

Antalet utbildningsplatser med statsbidrag är under innevarande år 73,5 och planerat till 90 för år 2004. Det resurstillskott ökningen innebär, kompenserar till en del ett minskat bidrag från huvudmannen.

Bedömargruppen anser att styrelsen för ÖTH uppfyller de formella krav på representation som kan ställas. Vi noterar samtidigt att samfundet är huvudman samt att rektor utses av huvudmannen, men att det finns en inre diskussion om en mer fristående ställning för ÖTH, med egen skolstyrelse. Vi välkomnar en sådan utveckling.

Sedan examensrätten erhöles 1993 har inga öppna lärartillsättningar skett, dvs. de har inte utlysts på vederbörligt sätt enligt högskoleförordningen. Bedömargruppen understryker vikten av att tillämpa det vetenskapliga sakkunnigförfarandet vid tillsättningen av lärartjänster. Ett mått på den vetenskapliga miljön är nämligen tillsättningsförfarandet. Vid tillsättningen skall den vetenskapliga och pedagogiska skickligheten samt den personliga lämpligheten ha en stor betydelse. Det är viktigt att kriteriet om den sökandes lämplighet för anställningen inte nyttjas som ett överordnat kriterium, utan att ÖTH i framtiden utlyser anställningar enligt gängse praxis. Nästa lärartillsättning blir därför av stor principiell betydelse.

Stabilitet och långsiktighet

Örebro Missionsskola/ÖTH har bedrivit utbildning under lång tid, snart 100 år. Under det senaste decenniet har utvecklingen gått mot en mer högskolemässig verksamhet. Detta har varit ledningens strävan och flera viktiga steg har tagits dithän.

Det starka stöd som rektor vid Örebro universitet uttryckte i samband med ansökan visar att det finns goda förutsättningar för ett gott och fruktbart samarbete på det lokala planet. Rektor ansåg att ÖTH ger Örebro en ökad styrka som utbildningsort. Örebro universitet har inga egna planer på att starta utbildningar i teologi/religionsvetenskap, vilket innebär att ÖTH ses som en kompletterande verksamhet.

Bedömargruppen anser att det är av stor betydelse för den långsiktiga stabiliteten att samarbetet med Örebro universitet fortsätter att utvecklas.

Kritisk och kreativ miljö

Det totala antalet studenter på ÖMS är ca 250-300. Av dessa utgör studenterna vid ÖTH knappt 200 (varav hälften är heltidsstuderande på dagtid och resten distansstuderande på deltid). ÖTH är följaktligen en liten utbildningsmiljö med nära kontakter mellan lärare och studenter. Detta påtalas av studenterna som positivt, men kan givetvis också vara riskabelt. I en småskalig miljö ökar risken för homogenitet och åsiktsmässig likriktning.

Lärarna vid ÖTH uppmanar i sin undervisning studenterna till ett kritiskt förhållningssätt. Samtidigt redovisar de öppet sina åsikter, också i exempelvis

trospågor, för diskussion och kritik. Detta undervisningsätt skulle studenterna gärna se att lärare vid andra högskolor också utvecklade.

Studenterna vid ÖTH kommer ofta från en uppväxtmiljö där den egna tron inte varit föremål för vetenskapliga och kritiska prövningar. Detta innebär att delar av utbildningen kan fungera starkt ifrågasättande, på ett existentiellt plan. Vid platsbesöket framgick emellertid att det finns ett fungerande stöd att få i sådana situationer, från både lärare och kurskamrater. Detta självvårdande inslag i utbildningen gör att antalet avhopp från utbildningen kan hållas nere på en låg nivå.

Studenterna vittnade också om att det förs diskussioner internt huruvida utbildningen borde bli mer högskolemässig eller om de konfessionella inslagen skall få dominera. Flera av studenterna välkomnade utvecklingen mot vetenskaplighet, och betonade att detta inte stod i motsatsställning till den yrkesanpassade college-miljön.

Den strävan som finns vid ÖTH, att inledningsvis bygga upp forskningsnätverk externt för att sedan på sikt skapa en egen forskningsmiljö, är en viktig förutsättning för att det kritiska och kreativa tänkandet. Det goda samarbetet med Örebro universitet, och det faktum att ÖTH är beläget på campusområdet, utgör lovande förutsättningar inför framtiden. Samarbetet bedrivs nu i flera former: lärare undervisar på bägge ställena, seminarier serier genomförs tillsammans, forskningsanslag söks ihop, studenter läser på bägge lärosätena etc.

Sammanfattande bedömning, slutsatser och rekommendationer

Bedömggruppen ser med tillfredsställelse på den utveckling som skett vid ÖMS/ÖTH. Efter att rätten att utfärda högskoleexamen erhöles år 1993, har ledningen arbetat målmedvetet på att nå en högre grad av högskolemässighet, framför allt i form av vetenskaplig anknytning i utbildningen. Idag finns det en medvetenhet i det högskolemässiga tänkandet som i många delar är väl utvecklat.

Samtidigt har ÖTH, genom kopplingen till huvudmannen, ett uppdrag att utbilda för yrkesverksamhet. Utbildningen är anpassad till framtida yrkesverksamhet som pastor eller för annat församlingsarbete. En teologie kandidatexamen är de facto en yrkesexamen, på vilken det kan ställas högre krav på koppling till yrkeslivet än i den generella högskoleexamen.

ÖTH söker nu uppnå balans mellan å ena sidan vetenskaplighet och å andra sidan yrkesförberedelse. Med en sådan inriktning har de konfessionella inslagen i utbildningen minskat.

ÖTHs vetenskapliga kompetens innebär en tydlig inriktning mot vissa ämnesområden. I exegetisk och systematisk teologi är kompetensen hög. Det faktum att flera tidigare studenter gått vidare till forskarutbildning vid andra lärosäten stärker det intrycket. Det är av värde att ÖTH, som en liten högskola, väljer en tydlig ämnesmässig profilering.

En tydlig profilering får dock inte innebära att vissa områden är alltför svaga eller till och med saknas. För att utfärda teologie kandidatexamen krävs, förutom djup,

en betydande ämnesmässig bredd. Det behövs minst en disputerad lärare i varje ämnesområde (enligt de teologiska fakulteternas indelning), vilket bör betraktas som ett minimikrav eftersom en examensrätt är ett långsiktigt åtagande. Ett nödvändigt villkor för examensrätten är nyanställningen av en lärare i religionshistoria.

Det är viktigt att ÖTH fortsätter att utveckla samarbetet med Örebro universitet för att skapa en slagkraftig kritisk och kreativ intellektuell miljö. Grunden till ett gott samarbete är redan lagd. Samarbetet tycks idag ömsesidigt, naturligt och mångfacetterat.

Det finns anledning att integrera lärarutbildningen med kurserna vid de övriga utbildningsprogrammen. Trots vissa svårigheter, bl.a. rörande förkunskaper, kommer de positiva effekterna av en sådan integrering att överväga – främst i form av en större mångfald bland studenterna.

Mot den här bakgrunden rekommenderar bedömaregruppen att ansökan om att utfärda teologie kandidatexamen 140 poäng beviljas.